

Posolstvo Svätého Otca Františka na Pôstne obdobie 2016

„Milosrdenstvo chcem, a nie obeť“ (Mt 9, 13)

Skutky milosrdenstva na ceste svätým rokom

1. Mária, obraz Cirkvi, ktorá hlása evanjelium, pretože je sama preniknutá evanjeliom

V bule, ktorou sa vyhlasuje mimoriadny Svätý rok milosrdenstva, som vyzval k tomu, aby sa „Pôstne obdobie svätého roka prežívalo ešte intenzívnejšie ako čas vhodný na slávenie a zakúšanie Božieho milosrdenstva“ (*Misericordiae vultus*, 17). Výzvou na pozorné počúvanie Božieho slova a povzbudením k iniciatíve „24 hodín pre Pána“ som chcel zdôrazniť prvotnosť meditatívneho počúvania Božieho slova, osobitne toho prorockého. Božie milosrdenstvo je ohlasovaním svetu; ohlasovaním, ktoré má každý kresťan osobne zakúsiť.

Po tom, ako Mária prijala od archanjela Gabriela radostnú zvesť, v prorockom hymne *Magnifikat* ospievala milosrdenstvo, ktorým si ju Boh vyvolil. Tak sa Panna z Nazareta, Jozefova snúbenica, stala obrazom dokonalej Cirkvi, ohlasujúcej evanjelium, pretože ona sama bola a stále je evanjelizovaná skrze pôsobenie Ducha Svätého, ktorý jej panenské lono urobil plodným. V prorockej tradícii sa milosrdenstvo – už aj na etymologickej úrovni – úzko spája s materským lonom (*rachanim – rechem*), ako aj s veľkodušnou, vernou a súcitnou dobrotou (*chesed*), ktorú nachádzame v manželských a rodinných vzťahoch.

2. Božia zmluva s ľuďmi: dejiny milosrdenstva

Tajomstvo Božieho milosrdenstva sa zjavuje v dejinách zmluvy medzi Bohom a jeho ľuďmi Izraelom. Boh sa stále prejavuje ako bohatý na milosrdenstvo, pripravený zaobchádzať so svojím ľuďmi veľmi nežne a súcitne za každých okolností, no zvlášť v dramatických chvíľach, keď ľudská nevernosť narúša puto Zmluvy, ktorá potom musí byť v spravodlivosti a pravde ešte pevnejšie potvrdená. Ide o skutočnú ľúbostnú drámu, v ktorej Boh zohráva rolu zradeného otca a manžela, pokiaľ Izrael hrá neverné dieťa a manželku. Práve rodinné obrazy – aké vidíme u proroka Ozeáša (porov. *Oz* 1-2) – vyjadrujú, do akej miery si Boh želá byť spojený so svojím ľuďmi.

Táto ľúbostná dráma vrcholí pri vtelení Božieho Syna. V ňom Otec vylieva svoje nekonečné milosrdenstvo až tak, že sa stáva „vteleným milosrdenstvom“ (*Misericordiae vultus*, 8). Ako

človek je Ježiš z Nazareta pravým synom Izraela so všetkým, čo s tým súvisí; stelesňuje dokonalú poslušnosť, ktorú od každého Izraelitu vyžadovala *Šema*, predstavujúca aj dnes srdce Božej zmluvy s Izraelom: „*Počuj, Izrael, Pán je náš Boh, Pán jediný! A ty budeš milovať Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou silou*“ (Dt 6, 4-5). Ako Boží Syn je Ženíchom, ktorý robí všetko preto, aby získal lásku svojej Nevesty, s ktorou ho spája nepodmienečná láska, ktorá sa stáva viditeľnou na večnej svadobnej hostine.

Toto je pulzujúce srdce apoštolskej kerygmy, v ktorej Božie milosrdenstvo zaujíma centrálnu a základnú miesto. To je „nádherná spásonosná Božej lásky, ktorá sa prejavila v ukrižovanom a vzkriesenom Ježišovi Kristovi“ (*Evangelii gaudium*, 36), prvé ohlasovanie, ktoré „treba vždy znovu rozličnými spôsobmi počúvať a stále nanovo ohlasovať počas katechézy, rozličnými formami, vo všetkých etapách a vo všetkých situáciách“ (*tamže*, 164). Milosrdenstvo teda „vyjadruje spôsob Božieho zaobchádzania s hriešnikom, ktorému ponúka poslednú možnosť, aby sa spamätal, obrátil a uveril“ (*Misericordiae vultus*, 21), a tak s ním znovu nadviazal vzťah. V ukrižovanom Ježišovi ide Boh tak ďaleko, že chce dosiahnuť i toho najvzdialenejšieho hriešnika práve tam, kde zblúdil a vzdialil sa od neho. A robí to s nádejou, že tým obmäkčí zatvrdnuté srdce svojej Nevesty.

3. *Skutky milosrdenstva*

Božie milosrdenstvo premieňa ľudské srdce, a umožňuje mu zakúsiť vernú lásku, čím ho robí schopným milosrdenstva. Ide o zakaždým novým zázrak v živote každého z nás, keď Božie milosrdenstvo zažiarí a podnieti nás milovať svojho blížneho, oživením toho, čo cirkevná tradícia nazýva skutkami duchovného a telesného milosrdenstva. Tie nám pripomínajú, že viera sa prejavuje v konkrétnych každodenných skutkoch, ktorých cieľom je pomôcť nášmu blížnemu na tele i na duchu: dať sa mu najesť, navštíviť ho, utešiť a poučiť. Podľa nich budeme súdení, a preto som si želal, aby „sa kresťanský ľud počas tohto s väteho roku zamýšľal nad telesnými a duchovnými skutkami milosrdenstva. Takto sa prebudí naše svedomie, ktoré je voči dráme chudoby akoby otupené, a čoraz hlbšie prenikneme do srdca evanjelia, kde sú Božím milosrdenstvom uprednostňovaní chudobní“ (*tamže*, 15). V chudobnom sa totiž Kristovo telo „stáva znova viditeľným, ako telo zmučené, doráňané, bičované, vyhladnuté, na úteku... aby sme ho spoznali, dotýkali sa ho a starali sa oň“ (*tamže*).

Ide o neslýchané a pohoršenie vyvolávajúce tajomstvo pretrvávania utrpenia nevinného Baránka v dejinách. Pred týmto horiacim krom nezištnej lásky si môžeme – rovnako ako Mojžiš – len „zobuť svoju obuv“ (porov. *Ex* 3, 5), najmä ak je chudobný našim bratom alebo sestrou v Kristovi, ktorí trpia pre svoju vieru.

Vo svetle tejto lásky, ktorá je silnejšia ako smrť (porov. *Pies* 8, 6), sa ako najchudobnejší javia tí, čo nechcú uznať, že takými sú. Považujú sa totiž za bohatých, ale v skutočnosti sú najchudobnejší z chudobných. Sú totiž otrokmi hriechu, ktorý ich vedie k tomu, že neužívajú bohatstvo a moc v službe Bohu a bližným, ale na uhasenie hlbokého pocitu vo svojom srdci, že sú tiež iba úbohými žobrákmi. Čím väčšia je ich moc a bohatstvo, tým väčšia môže byť ich slepota a klam. Môžu dokonca dospieť k tomu, že nechcú vidieť chudobného Lazára, ktorý žobre pri ich dverách (porov. *Lk* 16, 20 – 21). Pritom Lazár je obrazom Krista, ktorý v chudobných žobre o naše obrátenie. On predstavuje príležitosť na obrátenie, ktorú nám Boh ponúka a ktorú možno nevidíme. Takúto slepotu často sprevádza pyšná ilúzia o vlastnej všemohúcnosti, v ktorej zlovestne zaznieva diabolské „*budete ako Boh*“ (*Gn* 3, 5), ktoré je koreňom každého hriechu. Takéto blúznenie môže nadobúdať aj spoločenskú a politickú formu, ako to ukazujú totalitné systémy dvadsiateho storočia a v našich dňoch ideológie unifikovaného myslenia (*pensée unique*) a technovedy, ktoré by chceli urobiť Boha nepodstatným a človeka zredukovať na surový výskumný materiál. Možno ho tiež vidieť v hriešnych štruktúrach súvisiacich s modelom falošného rozvoja, ktorý sa zakladá na modloslužbe peňazí a vedie bohatých jednotlivcov i spoločností k ľahostajnosti voči osudu chudobných, keď zatvárajú svoje dvere pred chudobnými a odmietajú, čo i len pohľad na nich.

Pôstne obdobie tohto svätého roku je pre nás všetkých najvhodnejším časom nato, aby sme vďaka počúvaniu Božieho slova a konaniu skutkov milosrdenstva prekonalí vlastné existenciálne odcudzenie. Ak sa v telesných skutkoch milosrdenstva dotýkame Kristovho tela v našich bratoch a sestrách, ktorí potrebujú byť nasýtení, oblečení, mať strechu nad hlavou a potrebujú, aby ich niekto navštívil, o to priamejšie sa v skutkoch duchovného milosrdenstva – pri poskytovaní rady, učení, napomínaní a modlitbe – dotýkame našej vlastnej hriešnosti. Telesné a duchovné skutky milosrdenstva nemožno nikdy oddeliť. Vďaka dotýkaniu sa tela ukrižovaného Ježiša v utrpení môžu byť hriešnici obdarovaní, keď uznajú, že sú tiež len chudobnými žobrákmi. Na tejto ceste majú aj „pyšní“, „mocní“ a „bohatí“, o ktorých sa

hovorí v chválospeve *Magnifikat*, možnosť byť objatí a nezištne milovaní ukrižovaným Pánom, ktorý za nich zomrel a vstal z mŕtvych. Len jeho láska je odpoveďou na smäd po nekonečnom šťastí a láske, o ktorom sa človek klamne domnieva, že ho možno naplniť pomocou bôžikov poznania, moci a vlastníctva. Napriek tomu stále trvá nebezpečenstvo, že pyšní, bohatí a mocní neustálym odmietaním otvorí dvere svojich sŕdc Kristovi, ktorý na ne klope v chudobnom, napokon odsúdi sami seba a prepadnú sa do večnej priepasti samoty, ktorou je peklo. Ostré Abrahámove slová patria im i všetkým nám: „*Majú Mojžiša a Prorokov, nech ich počúvajú*“ (Lk 16, 29). Takéto pozorné počúvanie nás najlepšie pripraví na slávenie konečného víťazstva nad hriechom a smrťou už vzkrieseného Ženícha, ktorý chce v očakávaní svojho príchodu očistiť svoju Nevestu.

Nepremárnime toto obdobie Pôstu, ktoré je tým najvhodnejším časom na obrátenie! O to prosme na materský príhovor Panny Márie, ktorá ako prvá uznala svoju poníženosť (porov. Lk 1, 48) a nazvala seba samu Pánovou pokornou služobnicou (porov. Lk 1, 38) zoči-voči veľkosti Božieho milosrdenstva, ktoré nezaslúžene dostala.

Vo Vatikáne 4. októbra 2015, na sviatok svätého Františka Assiského

František